

‘Simon’ van Koenraad Tinel als memoriaal aan het Fruitspoor in Kuttekoven

Op 11-jarige leeftijd sprong Holocaust-overlever Simon Gronowski (92) op 19 april 1943 uit het twintigste konvooi, een deportatietrein vanuit kazerne Dossin richting Auschwitz. Dit gebeurde ook deels op het nu bekende Fruitspoor ter hoogte van Kuttekoven, Borgloon. Tachtig jaar later komt op dezelfde plek een kunstwerk van Koenraad Tinel, als memoriaal aan zijn vriend Simon en alle moedige kinderen op de vlucht en in oorlog. Het kunstwerk getiteld ‘Simon’ wordt op 6 oktober voorgesteld door stad Borgloon en gedeputeerde van Toerisme en Erfgoed Igor Philtjens.

Konvooi XX

Tijdens W.O. II werden meer dan 25.000 mensen uit België gedeporteerd in 28 konvooien die de 1.200 kilometer tussen Mechelen en Auschwitz overbruggen via het spoor. Deze spoorlijn trok ook deels door onze streek, nu bekend als het Fruitspoor. In april 1943 vertrok het 20ste konvooi met 1.631 joodse mensen, opeengepakt in veertig treinstellen, eerder veewagons. Dankzij verzetsacties en hulp van lokale inwoners slaagden 236 van deze gedeporteerden erin om uit de trein te springen die hen naar de vernietiging leidde. Een absoluut uniek gegeven in de West-Europese geschiedenis onder nazi bewind.

Ook in Borgloon en omstreken waren er vluchtpogingen, met onder meer het unieke verhaal van de ontsnapping van Simon Gronowski, vandaag 92 jaar en toen een 11-jarige, Joodse jongen. Op de spoorbedding ter hoogte van Kuttekoven werd de kleine Simon door zijn moeder uit de trein gezet. Een daad van moederliefde en het begin van een angstige vlucht en uren ronddwalen tot een afgelegen huis bij Borgloon. Zijn moeder bleef op de trein achter. Zij werd vermoord in Auschwitz, net als zijn zus Ita.

‘Simon’ van Koenraad Tinel

Bekend beeldend kunstenaar Koenraad Tinel werd gevraagd een werk te maken als blijvend aandenken in Borgloon. Gezien ook zijn verwantschap met zijn vriend Gronowski en de thematiek in zijn kunst, als zoon in een collaborerend gezin en in spiegelbeeld van het leven van Simon ook een slachtoffer als oorlogskind. Thema's als schuld, schaamte maar ook

verzoening en vergeving, hebben Gronowski en Tinel voor altijd met elkaar verbonden. Het werk is dan ook een eerbetoon aan Simon, diens redders, en alle moedigen die stierven of durfden springen en de weg naar de vrijheid vonden.

FOTO'S VAN JOHAN REWEGHS

Het kunstwerk verbeeldt een lopend figuur op een spoorrail, uitgevoerd in brons, en als in de lucht gedragen door een constructie dat het wandelpad overbrugt. Het draagt de naam 'Simon', maar verwijst naar alle onschuldige oorlogskinderen die in angst leven. Hetgeen het kunstwerk niet alleen doet herinneren aan wat de Joden in de Tweede Wereldoorlog meemaakten, maar ook een actuele en universele betekenis krijgt door de verwijzing naar elk kind in traumatische omstandigheden, ongeacht aan welke kant de volwassenen staan. Igor Philtjens, gedeputeerde van Toerisme en Erfgoed: "Het Limburgse landschap herbergt zeer veel grote en kleine verhalen, van het Gallo-Romeins verleden over het Graafschap Loon tot de beide wereldoorlogen. Via hefboomprojecten in erfgoedbeleving- zoals Liberation Garden te Leopoldsburg, Rendierjagerspad te Zonhoven, Belevingscentrum Graaf in Borgloon, de Zilveren Helmen te Halen- brengen wij die verhalen terug tot leven zodat Limburgers een groter bewustzijn van de Limburgse identiteit verwerven. Slechts wanneer we het verleden kennen, kunnen we werken aan een betere toekomst. Er is geen betere plaats dan het fruitspoor om het verhaal van Simon Gronowski te brengen. Het vormt zo de verbinding tussen erfgoed en toerisme, tussen verleden en toekomst en tussen

mensen en vrede als universele waarde.”

Financiering

De prijs van het unieke ontwerp bedraagt € 72.080. Een crowdfunding georganiseerd door privépersonen bracht € 15.272 op. De Provincie Limburg kende een nominatieve subsidie toe van maar liefst € 50.000. De overige financiering alsook de installatie en onderhoud komt bij stad Borgloon. De spoorbeding van het Fruitspoor is eigendom van de Provincie Limburg, en in concessie van Natuurpunt Beheer vzw. Hiervoor wordt een overeenkomst gesloten tussen de drie betrokken partijen waarbij wordt overeengekomen dat het kunstwerk eigendom blijft van stad Borgloon.

Het beeld ‘Simon’ en ook het achterliggende verhaal wordt op 6 oktober ontsloten met een kortfilm van Geert Verdickt. Zowel Simon Gronowski, Koenraad Tinel, als ook Pierrette – de dochter van rijkswachter Aerts die Simon hielp ontsnappen naar Brussel en alle betrokkenen van dit tragisch maar ook relevante verhaal, komen aan bod. Om 17u treedt Simon Gronowski – ook gerenommeerd jazzpianist – op met zijn jazzband.

Meer informatie

Voor interviews met Koenraad Tinel en Simon Gronowski; beeldmateriaal of meer uitleg over het project: Loes Ory - loes.ory@borgloon.be – 0497 556254

Voor de Provincie Limburg, Toerisme – klaar.franssen@limburg.be